

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.10.1970, sp. zn. 6 Cz 90/70, ECLI:CZ:NS:1970:6.CZ.90.1970.1

Číslo: 9/1971

Právní věta: Skutočnosť, že pracovník pri plnení pracovných úloh používa vlastný výrobný prostriedok alebo pracovný nástroj, sama o sebe nebráni vzniku pracovnoprávneho vzťahu. Môže teda byť predmetom pracovnej zmluvy alebo dohody o prácach, vykonávaných mimo pracovného pomeru, činnosť pracovníka spočívajúca v sťahovaní, zbližovaní a odvoze dreva z lesa jeho vlastným konským poťahom.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 14.10.1970

Spisová značka: 6 Cz 90/70

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, Nástroj, Pracovní poměr, Výrobní prostředky

Předpisy: 92/1962 Sb. § 17 99/1963 Sb. § 5

§ 120

§ 153

§ 212 40/1964 Sb. § 410

§ 232

§ 234

§ 235

§ 237

§ 240

§ 243

§ 27

§ 29

§ 35

§ 411 65/1965 Sb. § 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobca sa domáhal náhrady škody vzniklej pracovným úrazom, ktorý utrpel 5. 3. 1966, keď so svojím konským poťahom zväžal drevo pre žalovanú organizáciu. Okresný súd Košice-mesto žalobu zamietol s tým odôvodnením, že žalobca vykonával zbližovanie dreva z lesa pre žalovaného nie na základe pracovného pomeru ani na základe dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného

pomeru, ale ako súkromný podnikateľ, takže nárok na náhradu škody, ktorá mu pri tejto činnosti vznikla, nemožno posudzovať podľa Zákonníka práce, ale podľa Občianskeho zákonníka. Podľa Občianskeho zákonníka by však za vzniknutú škodu zodpovedal žalovaný iba v tom prípade, keby bol škodu spôsobil porušením právnej povinnosti; nič takého však ani žalobca netvrdil ani súd nezistil.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Odvolací súd mal tiež ten názor, že medzi účastníkmi nevznikol ani pracovný pomer ani dohoda o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ale zmluva o obstaraní vecí pre iného podľa § 410 a § 411 O. z., takže žalovaný nezodpovedá za škodu, ak ju v zmysle § 241 O. z. nezavinil.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, podanej generálnym prokurátorom SSR, tak, že týmito rozsudkami bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa výsledkov dokazovania, vykonaného súdmi obidvoch stupňov, žalobca vykonával v januári a vo februári 1966 pre žalovaného s vlastným koňom povoznícke práce pri zbližovaní dreva a bol za neplatený podľa množstva odvezeného dreva. Na tieto práce mu žalovaná organizácia vystavila zadávací list, avšak žalobca tento list nepodpísal, pretože nesúhlasil so sadzbou, ktorá v ňom bola uvedená.

Z uvedeného zistenia dospeli obidva súdy k záveru, že medzi účastníkmi nevznikol pracovný pomer podľa § 27 Zák. práce, ale ani dohoda o vykonávaní pracovnej činnosti mimo pracovného pomeru podľa § 232 ods. 2 písm. a) Zák. práce, lebo účastníci neuzavreli písomnú dohodu, nedojednali podmienky pre riadny a bezpečný výkon práce, ako to požaduje § 237 Zák. práce a žalobca nepreukázal súhlas svojho zamestnávateľa s dohodou. Súdy obidvoch stupňov poukazovali na to, a že žalobca vykonával požadované práce ako súkromný povozník s vlastným konským poťahom, v čase a spôsobom, ktorý si sám určil, bez kontroly žalovaného a za odmenu, z ktorej sa mu nezrážala ani daň zo mzdy ani nemocenské.

Podľa § 1 Zák. práce pri účasti občanov na spoločenskej práci vznikajú medzi občanmi a socialistickými organizáciami pracovnoprávne vzťahy, ktoré upravuje predovšetkým Zákonník práce.

Ak bolo zistené, že žalobca vykonával pre žalovanú organizáciu a s jej súhlasom určitú prácu opakujúcej sa povahy, ktorá bola aj druhove bližšie vymedzená a žalovaná organizácia mu za vykonanú prácu platila úkolovú mzdu v pevne stanovenej výške, bolo treba sa zaoberať otázkou, či medzi účastníkmi nevznikol pracovný pomer na základe pracovnej zmluvy v zmysle ustanovenia § 27 a nasl. Zák. práce, alebo dohoda o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru v zmysle ustanovení § 232 a nasl. Zák. práce. Aj keď pracovná zmluva musí mať náležitosti požadované ustanovením § 29 ods. 1 Zák. práce, nemusí byť vo všetkých prípadoch uzavretá písomnou formou, ale prejavy vôle účastníkov sa môžu uskutočniť aj iným spôsobom, ktorý nevzbudzuje pochybnosti o tom, čo chceli účastníci prejavíť. Prejav vôle treba totiž podľa § 240 ods. 3 Zák. práce vykladať tak, ako to so zreteľom na okolnosti, za ktorých sa urobil, zodpovedá pravidlám socialistického spoluzitia. Z tohto hľadiska je teda nerozhodná tá okolnosť, že účastníci neuzavreli písomnú pracovnú zmluvu, pretože ku vzniku pracovného pomeru mohlo dôjsť aj konkludentnými činmi, ak sa účastníci v súlade s ustanovením § 29 ods. 1 Zák. práce dohodli na obsahu pracovnej zmluvy a podľa nej konali.

Ak azda zbližovanie dreva vykonávané žalobcom bola činnosť, ktorej výkon v pracovnom pomere by bol vzhľadom na jej rozsah z hľadiska organizácie práce a ekonomického riadenia neúčelný a nehospodárny, bolo sa treba zaoberať otázkou, či medzi účastníkmi nešlo o vzťah, majúci znaky dohody o pracovnej činnosti v zmysle ustanovenia § 232 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Zák. práce. Je síce pravda, že takúto dohodu treba podľa § 237 ods. 1 Zák. práce pod sankciou neplatnosti uzavrieť

písomne, čo sa v prípade účastníkov nestalo, treba však skúmať, či vôľa účastníkov predsa nesmerovala k uzavretiu dohody o pracovnej činnosti podľa citovaných ustanovení. So zreteľom na ustanovenie § 243 ods. 4 Zák. práce, podľa ktorého neplatnosť právneho úkonu nemôže byť pracovníkovi na ujmu, pokiaľ neplatnosť nespôsobil výlučne sám, prichádzala by totiž do úvahy zodpovednosť žalovaného za následky pracovného úrazu podľa § 235 ods. 2 Zák. práce napriek neplatnosti takejto dohody, ak jej neplatnosť pramení iba z nedostatku písomnej formy.

A napokon, ak činnosť, pri ktorej došlo k úrazu žalobcu, nebola vykonávaná ani v rámci pracovného pomeru ani na základe dohody o pracovnej činnosti, bolo treba skúmať, či vzťah medzi účastníkmi nemožno považovať za dohodu o vykonaní ojedinelej určitej pracovnej úlohy podľa § 232 ods. 2 písm. b) Zák. práce.

Tá okolnosť, že pracovník pri plnení svojich pracovných úloh používa vlastný výrobný prostriedok, sama o sebe nebráni vzniku pracovnoprávneho vzťahu, či už pracovného pomeru, a či dohody o vykonávaní pracovnej činnosti, alebo o vykonaní určitej pracovnej úlohy, pri vzniku ktorých by žalovaná organizácia zodpovedala za žalobcov úraz podľa ustanovení Zákonníka práce.

Preto bolo treba pristúpiť k riešeniu otázky o charaktere právneho vzťahu medzi účastníkmi s prihliadnutím na všetky uvedené eventuality; to však súdy neurobili.

Žalovaný opieral svoju obranu o vyjadrenie Ministerstva lesného a vodného hospodárstva v Prahe zo 16. 11. 1967, podľa ktorého, vzhľadom na charakter a podmienky práce súkromných odvozcov pri zbližovaní a odvoze dreva, nemožno s odvozcami uzavierať pracovnú zmluvu podľa § 27 Zák. práce ani dohodu o pracovnej činnosti podľa § 232 Zák. práce, pretože lesný závod nemôže splniť všetky povinnosti podľa § 35 resp. § 234 Zák. práce. Toto stanovisko sa opieralo o ustanovenie § 17 vyhlášky č. 92/1962 Zb. o úhradách za zbližovanie, vyvážanie a odvoz dreva a kôry z lesa, ktorá však je cenovým predpisom, vydaným na základe § 5 vl. nariadenia č. 60/1959 Zb. o pôsobnosti v odbore plánovania, tvorby a kontroly cien. Citovaná vyhláška v § 17 ustanovuje, že zbližovanie, vyvážanie i odvoz dreva a kôry z lesa vykonávajú dopravcovia na základe zadávacieho listu.

Ustanovenie citovaného mzdového predpisu však nemožno použiť pre právne kvalifikovanie vzťahu, ktorý vznikol medzi účastníkmi po nadobudnutí účinnosti Zákonníka práce, najmä so zreteľom na jeho už citované ustanovenie § 1 Zák. práce.

Tým, že súdy sa nezaoberali zisťovaním všetkých skutočností potrebných pre kvalifikáciu právneho vzťahu účastníkov, porušili zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1 a § 153 ods. 1 O. s. p. (súd druhého stupňa aj ustanovenie § 212 O. s. p.) v súvislosti s ustanoveniami hmotného práva, upravujúcimi nárok na náhradu škody.